

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

प्रजननं ज्योतिरुग्निर्देवतानां ज्योतिर्विराङ्गुन्दसां ज्योतिर्विराङ्गुचौ
ज्ञौ सं तिष्ठते विराजमभि सं पद्यते तस्मात्तज्योतिरुच्यते द्वौ
स्तोमौ प्रातःसवनं वहतो यथा प्राणश्चापानश्च द्वौ माध्यन्दिनः
सवनं यथा चक्षुश्च श्रोत्रं च द्वौ तृतीयसवनं यथा वाक्प्रतिष्ठा च
पुरुषसम्मितो वा एष यज्ञोऽस्थूरिः (१)

यं कामं कामयते तमेतेनाभ्यश्वुते सर्वुङ्ग्यस्थूरिणाभ्यश्वुते-
उग्निष्ठोमेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत ता अग्निष्ठोमेनैव
पर्यगृह्णात्तासां परिगृहीतानामश्वतरोऽत्यप्रवत् तस्यानुहायु रेतु
आदत्त तद्दर्दुभे न्यमार्दस्माद्दर्दभो द्विरेता अथो आहुर्वडबायां
न्यमार्दिति तस्माद्वडबा द्विरेता अथो आहुरोषधीषु (२)

न्यमार्दिति तस्मादोषधयोऽनभ्यक्ता रेभन्त्यथो आहुः प्रजासु
न्यमार्दिति तस्माद्यमौ जायेते तस्मादश्वतरो न प्रजायत आत्तरेता
हि तस्माद्वरुहिष्यनवकूसः सर्ववेदुसे वा सुहस्ते वावकूसोऽति-
ह्यप्रवत् य एवं विद्वानग्निष्ठोमेन यजते प्राजाताः प्रजा जनयति
परि प्रजाता गृह्णाति तस्मादाहुर्ज्येष्ययज्ञ इति (३)

प्रजापतिर्वाव ज्येष्ठः स ह्येतेनाग्नेऽयंजत प्रजापतिरकामयत्
प्रजायेति स मुखुतस्त्रिवृत्तं निरमिमीत् तमग्निर्देवतान्वसृज्यत

गायुत्री छन्दो रथन्तरः सामं ब्राह्मणो मनुष्याणामजः पशूनां
तस्मात्ते मुख्या मुखुतो ह्यसृज्यन्तोरसो बहुभ्यां पश्चदशं
निरमिमीत् तमिन्द्रो देवतान्वसृज्यत त्रिष्टुप्छन्दो बृहत् (४)

सामं राजन्यो मनुष्याणामविः पशूनां तस्मात्ते वीर्यावन्तो
वीर्यसृज्यन्त मध्यतः सप्तदशं निरमिमीत तं विश्वे देवा देवता
अन्वसृज्यन्त जगती छन्दो वैरूपः साम् वैश्यो मनुष्याणां गावः
पशूनां तस्मात्त आद्या अन्तर्धानाद्यसृज्यन्त तस्माद्बूयाः सोऽन्येभ्यो
भूयिष्ठा हि देवता अन्वसृज्यन्त पृत्त एकविंशं निरमिमीत्
तमनुष्टुप्छन्दः (५)

अन्वसृज्यत वैराजः सामं शूद्रो मनुष्याणामश्वः पशूनां
तस्मात्तौ भूतसङ्कामिणावश्वश्व शूद्रश्व तस्माच्छूद्रो यज्ञेऽन्वकूप्तो न
हि देवता अन्वसृज्यत तस्मात्पादावुपं जीवतः पृत्तो ह्यसृज्येतां
प्राणा वै त्रिवृदर्धमासाः पश्चदशः प्रजापतिः सप्तदशस्त्रय इमे लोका
असावादित्य एकविंश एतस्मिन्वा एते श्रिता एतस्मिन्प्रतिष्ठिता
य एवं वैदेतस्मिन्नेव श्रयत एतस्मिन्प्रति तिष्ठति॥ (६)

अस्थूरिरोपंधीषु ज्येष्ठयज्ञ इति बृहदनुष्टुप्छन्दः प्रतिष्ठिता नवं च॥६॥ [१]

प्रातः सवने वै गायुत्रेण छन्दसा त्रिवृते स्तोमाय ज्योतिर्दधंदेति
त्रिवृता ब्रह्मवर्चसेन पश्चदशाय ज्योतिर्दधंदेति पश्चदशेनौजसा
वीर्येण सप्तदशाय ज्योतिर्दधंदेति सप्तदशेन प्राजापत्येन

प्रजननेनैकविशाय ज्योतिर्दधदेति स्तोमं एव तथस्तोमांय
 ज्योतिर्दधदेत्यथो स्तोमं एवं स्तोममभि प्रणयति यावन्तो वै
 स्तोमास्तावन्तः कामास्तावन्तो लोकास्तावन्ति ज्योतीऽप्येतावत्
 एव स्तोमानेतावत् कामानेतावतो लोकानेतावन्ति ज्योतीऽप्यवं
 रुन्धे॥ (७)

तावन्तो लोकास्तावदश च॥१॥

[२]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वै यजेत् योऽग्निष्ठोमेन् यजमानोऽथ
 सर्वस्तोमेन यजेतेति यस्य त्रिवृत्मन्तर्यन्ति प्राणाऽस्तस्यान्तर्यन्ति
 प्राणेषु मेऽप्यसुदिति खलु वै यजेन् यजमानो यजते यस्य
 पञ्चदशमन्तर्यन्ति वीर्यं तस्यान्तर्यन्ति वीर्यं मेऽप्यसुदिति खलु वै
 यजेन् यजमानो यजते यस्य सप्तदशमन्तर्यन्ति (८)

प्रजां तस्यान्तर्यन्ति प्रजायां मेऽप्यसुदिति खलु वै यजेन्
 यजमानो यजते यस्यैकविशमन्तर्यन्ति प्रतिष्ठां तस्यान्तर्यन्ति
 प्रतिष्ठायां मेऽप्यसुदिति खलु वै यजेन् यजमानो यजते यस्य
 त्रिणवमन्तर्यन्त्यृतूऽश्वं तस्य नक्षत्रियां च विराजमन्तर्यन्त्यृतुषु मे-
 ऽप्यसनक्षत्रियायां च विराजीति (९)

खलु वै यजेन् यजमानो यजते यस्य त्रयस्त्रिशमन्तर्यन्ति
 देवतास्तस्यान्तर्यन्ति देवतासु मेऽप्यसुदिति खलु वै यजेन्
 यजमानो यजते यो वै स्तोमानामवमं परमतां गच्छन्तं वेद-

परमतामेव गच्छति त्रिवृद्धै स्तोमानामवृमस्त्रिवृत्परमो य एवं वेदं
परमतामेव गच्छति॥ (१०)

समदशमन्तुर्यन्ति विगजाति चतुश्चत्वारि ६शब्दा॥ ३॥ [३]

अङ्गिरसो वै सत्रमासत् ते सुवर्गं लोकमायन्तेषाऽहं
हुविष्माऽश्च हुविष्कृच्चाहीयेतान्तावकामयेताऽ सुवर्गं लोकमियावेति
तावेतं द्विरात्रमपश्यतां तमाहरतां तेनायजेतां ततो वै तौ सुवर्गं
लोकमैतां य एवं विद्वान्द्विरात्रेण यजते सुवर्गमेव लोकमैति
तावैतां पूर्वेणाऽह्नाऽगच्छतामुत्तरेण (११)

अभिपूवः पूर्वमहर्भवति गतिरुत्तरं ज्योतिष्टेमोऽग्निष्टेमः
पूर्वमहर्भवति तेजस्तेनावं रुन्धे सर्वस्तोमोऽतिरात्र उत्तरऽ
सर्वस्याऽऽस्यै सर्वस्यावरुद्धै गायत्रं पूर्वहन्त्सामं भवति तेजो
वै गायुत्री गायुत्री ब्रह्मवर्चसं तेजं एव ब्रह्मवर्चसमात्मन्धते
त्रैष्टुभुत्तरं ओजो वै वीर्यं त्रिष्टुगोजं एव वीर्यमात्मन्धते रथन्तरं
पूर्वे (१२)

अहन्त्सामं भवतीयं वै रथन्तरमस्यामेव प्रति तिष्ठति
बृहदुत्तरेऽसौ वै बृहदमुष्यामेव प्रति तिष्ठति तदाहुः
कं जगती चानुष्टुप्येति वैखानसं पूर्वऽहन्त्सामं भवति
तेन जगत्यै नैति षोडशयुत्तरे तेनानुष्टुभोऽथाहुर्यथसमाने-
र्धमासे स्यातामन्यतरस्याहो वीर्यमनुं पद्येतेत्यमावास्यायां

पूर्वमहर्भवत्युत्तरस्मिन्नुत्तरन्नानैवार्धमासयोर्भवते नानावीर्ये भवते
हुविष्मन्निधनं पूर्वमहर्भवति हविष्कृन्निधनमुत्तरं प्रतिष्ठित्यै॥ (१३)

उत्तरेण रथन्तरं पूर्वेऽवेक्षिष्ठतिश्च॥ ३॥

[४]

आपो वा इदमग्रे सलिलमासीत्तस्मिन्नुजापतिर्वायुर्भूत्वाचरथ्स
इमामपश्यत्तां वरुहो भूत्वाहरत्तां विश्वकर्मा भूत्वा व्यमादर्थसाप्रथत्
सा पृथिव्यभवत्तपृथिव्ये पृथिवित्वन्तस्यामश्राम्यत्प्रजापतिः स
देवानसृजत् वसून्नुद्रानादित्यान्ते देवाः प्रजापतिमब्रुवन्न्र जायामहा
इति सोऽब्रवीत् (१४)

यथाहं युष्माऽस्तपसासृक्ष्येवं तपसि प्रजननमिच्छध्वमिति
तेभ्योऽग्निमायतनं प्रायच्छदेतेनायतनेन श्राम्यतेति तै-
ऽग्निनायतनेनश्राम्यन्ते संवध्सर एकां गामसृजन्त तां वसुभ्यो
रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः प्रायच्छन्नेताऽरक्षध्वमिति तां वसवो रुद्रा
आदित्या अरक्षन्त सा वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः प्राजायत्
त्रीणि च (१५)

शतानि त्रयस्मि॒शतं चाथ॑ सैव संहस्रतम्यभवते देवाः प्रजा-
पतिमब्रुवन्नसुहस्रेण नो याजुयेति सोऽग्निष्ठोमेन् वसूनयाजयत्त
इमं लोकमंजयन्तचाददुः स उक्थ्येन रुद्रानयाजयत्ते-
ऽन्तरिक्षमजयन्तचाददुः सोऽतिरात्रेणादित्यानयाजयत्तेऽमुं
लोकमंजयन्तचाददुस्तदन्तरिक्षम् (१६)

व्यवैर्यत् तस्मादुद्रा घातुं का अनायतुना हि तस्मांदाहुः शिथिलं
वै मध्यममहस्त्रिरात्रस्य वि हि तदवैर्यतेति त्रैष्टुभं मध्यमस्याहु
आज्यम्भवति संयानानि सूक्तानि शशसति षोडशिनशशसत्यहो
धृत्या अशिंथिलं भावाय तस्मात् त्रिरात्रस्याग्निष्ठेम एव प्रथममहः
स्यादथोकथ्योऽथातिरात्र एषां लोकानां विधृत्यै त्रीणित्रीणि
शतान्यनूचीनाहमव्यवच्छिन्नानि ददाति (१७)

एषां लोकानामनु सन्तत्यै दशतं न विच्छिन्द्याद्विराज्ञ
नेद्विच्छिनदानीत्यथ या संहस्रतम्यासीत्स्यामिन्द्रश्च विष्णुश्च
व्यायच्छेताऽ स इन्द्रोऽमन्यतानया वा इदं विष्णुः संहस्रं
वक्ष्यते इति तस्यामकल्पेतां द्विभागं इन्द्रस्तृतीये विष्णुस्तद्वा
एषाभ्यनूच्यते उभा जिग्यथुरिति तां वा एतामच्छावाकः (१८)

एव शशसत्यथ या संहस्रतमी सा होत्रे देयेति होतारं
वा अभ्यतिरिच्यते यदतिरिच्यते होतानांस्यापयिता-
थाहुरुत्रेत्रे देयेत्यतिरिक्ता वा एषा संहस्रस्यातिरिक्त
उत्तेतर्त्विजामथाहुः सर्वेभ्यः सदस्येभ्यो देयेत्यथाहुरुदाकृत्या
सा वशं चरेदित्यथाहुर्ब्रह्मणे चाग्नीधे च देयेति (१९)

द्विभागं ब्रह्मणे तृतीयमग्नीधे ऐन्द्रो वै ब्रह्मा वैष्णवो-
जग्नीद्यथैव तावकल्पेतामित्यथाहुर्या कल्याणी बहुरूपा सा
देयेत्यथाहुर्या द्विरूपोभयतं एनी सा देयेति संहस्रस्य परिगृहीत्यै

तद्वा एतद्धस्तस्यायनं सुहस्रं स्तोत्रीयाः सहस्रं दक्षिणाः
सुहस्रं सम्मितः सुवर्गो लोकः सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै॥ (२०)

अब्रवीच तदन्तरिक्षन्ददात्यच्छावाकश्च देयोति सुपत्वारिशच्च॥७॥ [५]

सोमो वै सुहस्रमविन्दूत्तमिन्द्रोऽन्विन्दत्तौ यमो
न्यागच्छुत्तावंब्रवीदस्तु मेऽत्रापीत्यस्तु ही(३) इत्यब्रूताऽ स
यम एकस्यां वीर्यं पर्यपश्यदियं वा अस्य सुहस्रस्य वीर्यं
बिभूर्तीति तावंब्रवीदियं ममास्त्वेतद्युवयोरिति तावंब्रूताऽ सर्वे वा
एतदेतस्यां वीर्यम् (२१)

परि पश्यामोऽशमा हरामहा इति तस्यामशमाहरन्त
तामप्सु प्रावेशयन्थसोमायोदेहीति सा रोहिणी पिङ्गलैकंहायनी
रूपं कृत्वा त्रयस्त्रिशता च त्रिभिश्च शतैः सुहोदैतस्माद्रोहिण्या
पिङ्गलयैकंहायन्या सोमं क्रीणीयाद्य एवं विद्वात्रोहिण्या
पिङ्गलयैकंहायन्या सोमं क्रीणाति त्रयस्त्रिशता चैवास्यं
त्रिभिश्च (२२)

शतैः सोमः क्रीतो भवति सुक्रीतेन यजते तामप्सु
प्रावेशयन्निन्द्रायोदेहीति सा रोहिणी लक्ष्मणा पष्ठौर्ही वार्त्रघी रूपं
कृत्वा त्रयस्त्रिशता च त्रिभिश्च शतैः सुहोदैतस्माद्रोहिणीं लक्ष्मणां
पष्ठौर्हीं वार्त्रघीं दद्याद्य एवं विद्वात्रोहिणीं लक्ष्मणां पष्ठौर्हीं वार्त्रघीं
ददाति त्रयस्त्रिशताचैवास्यं त्रीणि च शतानि सा दुत्ता (२३)

भवति तामुपसु प्रावेशयन् यमायोदेहीति सा जरंती
मूर्खा तंज्ञघन्या रूपं कृत्वा त्रयस्तिंशता च त्रिभिश्च शतैः
सुहोदैत्तस्माङ्गरंतीं मूर्खा तंज्ञघन्यामनुस्तरणीं कुर्वत् य एवं
विद्वाङ्गरंतीं मूर्खा तंज्ञघन्यामनुस्तरणीं कुरुते त्रयस्तिंशचैवास्य
त्रीणि च शतानि सामुष्मिल्लोके भवति वागेव सहस्रतमी
तस्मात् (२४)

वरो देयः सा हि वरः सुहस्रमस्य सा दत्ता भवति तस्माद्वरो
न प्रतिगृह्यः सा हि वरः सुहस्रमस्य प्रतिगृहीतं भवतीय वरं
इति ब्रूयादथान्यां ब्रूयादियं ममेति तथास्य तथसहस्रमप्रतिगृहीतं
भवत्युभयतएनी स्यात्तदाहुरन्यतएनी स्याऽस्महस्रं पुरस्तादेतमिति
यैव वरः (२५)

कल्याणी रूपसंमृद्धा सा स्याथ्सा हि वरः समृद्धै
तामुत्तरेणाग्नीध्रं पर्याणीयाहवनीयस्यान्ते द्रोणकलशमवे ग्रापयेदा
जिंग्र कलशं मह्युरुधारा पयस्वत्या त्वा विशन्त्विन्दवः समुद्रमिव
सिन्धवः सा मा सुहस्रं आ भंज प्रजयो पुशुभिः सुह पुनर्मा
विशताद्रुयिरिति प्रजयैवैनं पुशुभीं रुद्या सम् (२६)

अर्धयति प्रजावान्पशुमात्रयिमाभवति य एवं वेद तया
सुहाग्नीध्रं पुरस्तात्प्रतीच्यां तिष्ठन्त्यां जुहुयादुभा जिग्यथुर्न
परा जयेथे न परा जिग्ये कतरश्चनैनोः। इन्द्रंश्च विष्णो
यदपंस्पृधेथां त्रेधा सुहस्रं वि तदैरयेथामिति त्रेधाविभक्तं वै त्रिरात्रे

सुहस्रं साहुस्रीमेवैनां करोति सुहस्रंस्यैवैनां मात्राम् (२७)

करोति रूपाणि जुहोति रूपैरेवैनां समर्धयति तस्या उपोत्थायु कर्णमा जपेदिङ्गे रन्तेऽदिंते सरस्वति प्रिये प्रेयसि महि विश्रुत्येतानि ते अग्निये नामानि सुकृतं मा देवेषु ब्रूतादिति देवेभ्य एवैनामा वैदयुत्यन्वेन देवा बुध्यन्ते॥ (२८)

एतदेतस्यां वीर्यमस्य त्रिभिर्श्च दृता संहस्रतमी तस्मादेव वरः सं मात्रामेकान्नचत्वारि॒शब्दा॥८॥ [६]

सुहस्रतम्या वै यजमानः सुवर्गं लोकमेति सैनं सुवर्गं लोकं गंमयति सा मा सुवर्गं लोकं गंमयेत्याह सुवर्गमेवैन लोकं गंमयति सा मा ज्योतिष्मन्तं लोकं गंमयेत्याहु ज्योतिष्मन्तमेवैन लोकं गंमयति सा मा सर्वान्पुण्यालोकान्नामयेत्याहु सर्वानेवैन पुण्यालोकान्नामयति सा (२९)

मा प्रतिष्ठां गंमय प्रजयां पुशुभिः सुह पुनर्मा विशताद्युयिरिति प्रजयैवैन पुशुभीं रुद्यां प्रतिष्ठापयति प्रजावान्पशुमात्रंयिमान्वति य एवं वेद तामग्नीधै वा ब्रह्मणे वा होत्रै वोद्धात्रे वाघ्वर्यवै वा दद्याथ्सुहस्रमस्य सा दृता भवति सुहस्रमस्य प्रतिगृहीतं भवति यस्तामविद्वान् (३०)

प्रतिगृह्णाति तां प्रति गृहीयादेकांसि न सुहस्रमेकां त्वा भूतां प्रति गृह्णामि न सुहस्रमेकां मा भूता विश मा सुहस्रमित्येकांमेवैनां

भूतां प्रति गृह्णाति न सुहस्रं य एवं वेदं स्योनासि सुषदा॒ सुशेवा॑
स्योना॒ मा विंश सुषदा॒ मा विंश सुशेवा॒ मा विंश (३१)

इत्याह स्योनैवैन॑ सुषदा॒ सुशेवा॑ भूता॒ विंशति॒ नैन॑
हिनस्ति॒ ब्रह्मवादिनो॑ वदन्ति॒ सुहस्र॑ सहस्रतम्यन्वेती॑(३)
संहस्रतमी॑ सुहस्रा॑(३)मिति॒ यत्प्राचीमुथ्सृजेऽसुहस्र॑
सहस्रतम्यन्वियात्तथसहस्रमप्रज्ञात्र॑ सुवर्गं लोकं न प्र
जानीयात्प्रतीचीमुथ्सृजति॒ ता॑ सुहस्रमनु॑ पर्यावर्तते॑ सा
प्रजाननुती॑ सुवर्गं लोकमेति॒ यजमानमभ्युथ्सृजति॒ क्षिप्रे॑ सुहस्रं प्र
जायत उत्तमा॑ नीयते॑ प्रथमा॑ देवान्गच्छति॥ (३२)

लोकानामयति॑ साविद्वाऽसुशेवा॑ माविंश यजमानं द्वादश च॥४॥ [७]

अत्रिरददादौर्वाय प्रजां पुत्रकामाय॑ स रिरिचानो॑-
ऽमन्यत निर्वीर्यः शिथिलो यातयामा॑ स एतं चतूरात्रमपश्यत्
तमाहरुत्तेनायजत् ततो॑ वै तस्य॑ चत्वारो॑ वीरा॑ आजायन्त सुहोता॑
सूद्दाता॑ स्वध्वर्युः सुसंभेयो॑ य एवं विद्वाऽश्चतूरात्रेण॑ यजत् आस्य॑
चत्वारो॑ वीरा॑ जायन्ते॑ सुहोता॑ सूद्दाता॑ स्वध्वर्युः सुसंभेयो॑ ये
चतुर्विंशाः पवमाना॑ ब्रह्मवर्चसं तत् (३३)

य उद्यन्तः स्तोमाः श्रीः सात्रिः॑ श्रुद्धादेव॑ यजमानं
चत्वारिं वीर्याणि॑ नोपानमन्तोजं इन्द्रियं ब्रह्मवर्चसमन्नाद्य॑ स
एताऽश्चतुरुश्चतुष्टोमान्ध्योमानपश्यत्तानाहरुत्तैर्यजत्॑ तेजं॑ एव

प्रथमेनावारुन्धेन्द्रियं द्वितीयैन ब्रह्मवर्चसं तृतीयैनान्नाद्यं चतुर्थेन्
य एवं विद्वाऽश्वतुरश्वतुष्टोमान्ध्सोमानाहरति तैर्यजते तेजं एव
प्रथमेनावरुन्धेन्द्रियं द्वितीयैन ब्रह्मवर्चसं तृतीयैनान्नाद्यं चतुर्थेन्
यामेवात्रिरक्षद्विमाध्रोत्तामेव यजमान ऋष्णोति॥ (३४)

ततेजं एवाशांश च॥२॥

[८]

जमदग्निः पुष्टिकामश्वतूरात्रेणायजत् स एतान्पोषाऽ
अपुष्यत्स्मात्पलितौ जामदग्नियौ न सं जानाते एतानेव
पोषाऽन्पुष्यति य एवं विद्वाऽश्वतूरात्रेण यजते पुरोडाशिन्यं उपसदौ
भवन्ति पश्वो वै पुरोडाशः पश्नेवावरुन्धेऽन्नं वै पुरोडाशो-
ऽन्नमेवावरुन्धेऽन्नादः पशुमान्भवति य एवं विद्वाऽश्वतूरात्रेण
यजते॥ (३५)

जमदग्निरुष्टाचत्वारिंशत्॥१॥

[९]

संवर्धस्त्रो वा इदमेकं आसीथसोऽकामयत्तर्तून्ध्मृजेयेति स एतं
पञ्चरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै स ऋतूनसृजत् य एवं
विद्वाऽन्पञ्चरात्रेण यजते प्रैव जायते त ऋतवः सृष्टा न व्यावर्तन्त त
एतं पञ्चरात्रमपश्यन् तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै ते व्यावर्तन्त (३६)

य एवं विद्वाऽन्पञ्चरात्रेण यजते वि पाप्मना भ्रातृव्येणा
वर्तते सार्वसेनिः शौचेयोऽकामयत पशुमान्ध्यामिति स
एतं पञ्चरात्रमाहरत्तेनायजत ततो वै स सुहस्रं पशुम्प्राप्नोद्य

एुं विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते प्र सुहस्रं पशूनांप्रोति बबुरः
प्रावाहणिरकामयत वाचः प्रवदिता स्यामिति स एतं
पञ्चरात्रमा (३७)

अहरत्तेनायजतु ततो वै स वाचः प्रवदिताभवद्य एवं
विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते प्रवदितैव वाचो भवत्यथौ एनं
वाचस्पतिरित्योहुरनांसश्वतूरात्रोऽतिरिक्तः षड्ग्रात्रोऽथ वा एष
सं प्रति यज्ञो यत्पञ्चरात्रो य एवं विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते सम्प्रत्येव
यज्ञेन यजते पञ्चरात्रो भवति पञ्च वा कृतवैः संवध्सरः (३८)

कृतुष्वेव संवध्सरे प्रति तिष्ठत्यथो पञ्चाक्षरा पङ्किः पाङ्को
यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्धे त्रिवृदग्निष्ठेमो भवति तेजं एवाव रुन्धे
पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धे सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्ध्या
अथो प्रैव तेन जायते पञ्चविंशोऽग्निष्ठेमो भवति प्रजापतेरात्यै
महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्ध्यै विश्वजिष्ठसर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति
सर्वस्याभिजित्यै॥ (३९)

ते व्यावर्तन्त प्रवदिता स्यामिति स एतं पञ्चरात्रमा संवध्सरोऽभिजित्यै॥ १० ————— [१०]

देवस्य त्वा सवितुः प्रसुवेऽश्विनोर्बहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा
दद इमामगृभ्यन्त्रशनामृतस्य पूर्व आयुषि विदथेषु कव्या। तया
देवाः सुतमा बभूवुरकृतस्य सामन्थसुरमारपन्ती। अभिधा अस्मि
भुवनमसि यन्तासि धर्तासि सोऽग्निं वैश्वानुरः सप्रथसं गच्छ

स्वाहोऽकृतः पृथिव्यां यन्ता राङ्ग्यन्तासि यमंनो धर्तासि धरुणः
कृष्टै त्वा क्षेमाय त्वा रुद्धै त्वा पोषाय त्वा पृथिव्यै त्वा ऽन्तरिक्षाय
त्वा दिवे त्वा सुते त्वासते त्वाऽद्यस्त्वौषधीभ्यस्त्वा विश्वेभ्यस्त्वा
भूतेभ्यः॥ (४०)

धूरुणः प्रश्नविश्वातिश्वा॥१॥

[११]

विभूर्मात्रा प्रभूः पित्राश्वोऽसि हयोऽस्यत्योऽसि नरोऽस्यर्वासि
सप्तिरसि वाञ्ज्यसि वृषासि नृमणां असि ययुर्नामास्यादित्यानां
पत्वान्विश्वग्रये स्वाहा स्वाहैऽद्वाग्निभ्याऽु स्वाहा॑ प्रजापतये स्वाहा॑
विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा॑ सर्वाभ्यो देवेताभ्य इह धृतिः स्वाहेह
विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमतिः स्वाहा॑ भूरसि भुवे त्वा॑
भव्याय त्वा भविष्यते त्वा॑ विश्वेभ्यस्त्वा भूतेभ्यो॑ देवा॑ आशापाला॑
एतं देवेभ्योऽश्वं मेधाय प्रोक्षितं गोपायत॥ (४१)

रन्तिः स्वाहा॑ द्वाविश्वातिश्वा॥१॥

[१२]

आयनाय॑ स्वाहा॑ प्रायणाय॑ स्वाहैऽद्वावाय॑ स्वाहोऽताय॑ स्वाहा॑
शूकुराय॑ स्वाहा॑ शूकृताय॑ स्वाहा॑ पलायिताय॑ स्वाहोऽपलायिताय॑
स्वाहोऽपलायिताय॑ स्वाहा॑ परावल्लायिताय॑ स्वाहोऽपलायिताय॑
स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४२)

आयनायोत्तरमापलायिताय॑ षड्ब्रह्मशतिः॥१॥

[१३]

अुग्रये॑ स्वाहा॑ सोमाय॑ स्वाहा॑ वायवे॑ स्वाहापां॑ मोदाय॑ स्वाहा॑

सवित्रे स्वाहा॑ सरस्वत्यै॒ स्वाहेन्द्राय॑ स्वाहा॑ बृहस्पतयै॒ स्वाहा॑
मित्राय॑ स्वाहा॑ वरुणाय॑ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४३)

[१४]

पृथिव्यै॒ स्वाहाऽन्तरिक्षाय॑ स्वाहा॑ दिवे॒ स्वाहा॑ सूर्याय॑ स्वाहा॑
चन्द्रमसे॒ स्वाहा॑ नक्षत्रेभ्यः॒ स्वाहा॑ प्राच्यै॒ दिशे॒ स्वाहा॑ दक्षिणायै॒ दिशे॒
स्वाहा॑ प्रतीच्यै॒ दिशे॒ स्वाहोदीच्यै॒ दिशे॒ स्वाहोर्ध्वायै॒ दिशे॒ स्वाहा॑
दिग्भ्यः॒ स्वाहाऽवान्तरदिशाभ्यः॒ स्वाहा॑ समाभ्यः॒ स्वाहा॑ शुरच्युः॒
स्वाहाऽहोरात्रेभ्यः॒ स्वाहाऽर्धमासेभ्यः॒ स्वाहा॑ मासेभ्यः॒ स्वाहर्तुभ्यः॒
स्वाहा॑ संवथ्सराय॑ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४४)

[१५]

अग्रये॒ स्वाहा॑ सोमाय॑ स्वाहा॑ सवित्रे॒ स्वाहा॑ सरस्वत्यै॒ स्वाहा॑
पृष्ठे॒ स्वाहा॑ बृहस्पतयै॒ स्वाहाऽपां॑ मोदाय॑ स्वाहा॑ वायवे॒ स्वाहा॑
मित्राय॑ स्वाहा॑ वरुणाय॑ स्वाहा॑ सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (४५)

[१६]

पृथिव्यै॒ स्वाहाऽन्तरिक्षाय॑ स्वाहा॑ दिवे॒ स्वाहाऽग्रये॒ स्वाहा॑
सोमाय॑ स्वाहा॑ सूर्याय॑ स्वाहा॑ चन्द्रमसे॒ स्वाहाऽहे॒ स्वाहा॑ रात्रियै॒
स्वाहर्जवे॒ स्वाहा॑ साधवे॒ स्वाहा॑ सुक्षित्यै॒ स्वाहा॑ क्षुधे॒ स्वाहाऽऽ-
शितिम्ने॒ स्वाहा॑ रोगाय॑ स्वाहा॑ हिमाय॑ स्वाहा॑ श्रीताय॑ स्वाहा॑-

इत्पाय स्वाहा इरण्याय स्वाहा सुवर्गाय स्वाहा लोकाय स्वाहा
सर्वस्मै स्वाहा॥ (४६)

[१७]

भुवो देवानां कर्मणापसर्तस्य पथ्यासि वसुभिर्देवभिर्देवतया
गायत्रेण त्वा छन्दसा युनज्मि वसन्तेन त्वर्तुना हृविषा
दीक्षयामि रुद्रभिर्देवभिर्देवतया त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा युनज्मि
ग्रीष्मेण त्वर्तुना हृविषा दीक्षयाम्यादित्येभिर्देवभिर्देवतया जागतेन
त्वा छन्दसा युनज्मि वरुषाभिर्स्त्वर्तुना हृविषा दीक्षयामि
विश्वेभिर्देवभिर्देवतयानुष्टुभेन त्वा छन्दसा युनज्मि (४७)

शुरदा त्वर्तुना हृविषा दीक्षयाम्यज्ञिरोभिर्देवभिर्देवतया
पाङ्केन त्वा छन्दसा युनज्मि हेमन्तशिशिराभ्यां त्वर्तुना हृविषा
दीक्षयाम्याहं दीक्षामरुहमृतस्य पर्णीं गायत्रेण छन्दसा ब्रह्मणा
चर्त ए सत्येऽधा ए सत्यमृतेऽधाम्। महीमृषु सुत्रामाणमिह धृतिः
स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमातिः स्वाहा॥ (४८)

[१८]

ईङ्काराय स्वाहें कृताय स्वाहा कन्दते स्वाहाऽवकन्दते स्वाहा
प्रोथते स्वाहा प्रप्रोथते स्वाहा गन्धाय स्वाहा प्राताय स्वाहा
प्राणाय स्वाहा व्यानाय स्वाहाऽपानाय स्वाहा सन्दीयमानाय
स्वाहा सन्दिताय स्वाहा विचृत्यमानाय स्वाहा विचृत्ताय

स्वाहा॑ पलायि॒ष्यमाणायु स्वाहा॑ पलायि॒तायु स्वाहो॑परङ्गस्यु॒ते
स्वाहो॑परतायु स्वाहा॑ निवेक्ष्यु॒ते स्वाहा॑ निविशमाणायु स्वाहा॑
निविष्टायु स्वाहा॑ निपथ्स्यु॒ते स्वाहा॑ निषीदंते स्वाहा॑ निषेण्णायु
स्वाहा॑ (४९)

आसि॒ष्यु॒ते स्वाहा॑ऽसीनायु स्वाहा॑ऽसि॒तायु स्वाहा॑
निपथ्स्यु॒ते स्वाहा॑ निपद्यमानायु स्वाहा॑ निपन्नायु स्वाहा॑ शयि॒ष्यु॒ते
स्वाहा॑ शयाणायु स्वाहा॑ शयि॒तायु स्वाहा॑ सम्मीलिष्यु॒ते स्वाहा॑
सम्मीलिंते स्वाहा॑ सम्मीलितायु स्वाहा॑० स्वप्स्यु॒ते स्वाहा॑० स्वप्ते०
स्वाहा॑ सुसायु स्वाहा॑० प्रभो॒स्यु॒ते स्वाहा॑० प्रबुध्यमानायु स्वाहा॑०
प्रबुद्धायु स्वाहा॑० जागरि॒ष्यु॒ते स्वाहा॑० जाग्रंते० स्वाहा॑० जागरि॒तायु०
स्वाहा॑० शुश्रूषमाणायु स्वाहा॑० शृण्वते० स्वाहा॑० श्रुतायु स्वाहा॑०
वीक्षिष्यु॒ते स्वाहा॑० (५०)

वीक्षिंमाणायु स्वाहा॑ वीक्षिंतायु स्वाहा॑० सःहास्यु॒ते स्वाहा॑०
सञ्जिहाणाय स्वाहोञ्जिहाणायु स्वाहा॑० विवर्थ्यते० स्वाहा॑० विवर्तमानाय
स्वाहा॑० विवृत्तायु स्वाहो॑त्थास्यु॒ते स्वाहोत्तिष्ठंते० स्वाहो॑त्थिंतायु स्वाहा॑०
विधविष्यु॒ते स्वाहा॑० विधून्वानायु स्वाहा॑० विधूतायु स्वाहो॑ल्कङ्गस्यु॒ते०
स्वाहो॑ल्कामंते० स्वाहो॑ल्कान्तायु स्वाहा॑० चङ्गमिष्यु॒ते स्वाहा॑०
चङ्गम्यमाणायु स्वाहा॑० चङ्गमितायु स्वाहा॑० कण्डूयिष्यु॒ते स्वाहा॑०
कण्डूयमाणायु स्वाहा॑० कण्डूयितायु स्वाहा॑० निकषिष्यु॒ते स्वाहा॑०
निकषंमाणायु स्वाहा॑० निकषितायु स्वाहा॑० यदत्ति० तस्मै० स्वाहा॑०

यत्पिबंति तस्मै स्वाहा॑ यन्मेहंति॒ तस्मै॒ स्वाहा॑ यच्छकृत्कुरोति॒
तस्मै॒ स्वाहा॑ रेतंसे॒ स्वाहा॑ प्रजाभ्यः॒ स्वाहा॑ प्रजननाय॑ स्वाहा॑
सर्वस्मै॒ स्वाहा॑॥ (५१)

[१९]

अग्रये॑ स्वाहा॑ वायवे॑ स्वाहा॑ सूर्याय॑ स्वाहृतमस्यृतस्यृतमसि॑
सत्यमसि॑ सत्यस्य॑ सत्यमस्यृतस्य॑ पन्था॑ असि॑ देवानां॑ छायामृतस्य॑
नाम॑ तथसत्यं॑ यत्क्वं॑ प्रजापतिरस्यधि॑ यदस्मिन्वाजिर्नीव॑ शुभः॑
स्पर्धन्ते॑ दिवः॑ सूर्येण॑ विशोऽपो॑ वृणानः॑ पवते॑ कव्यन्पुशुं॑ न गोपा॑
इर्यः॑ परिज्ञा॑ (५२)

प्रजननं प्रातः॑ सबुने॑ वै ब्रह्मवादिनः॑ स त्वा॑ अङ्गिरस॑ आपो॑ वै सोमो॑ वै संहस्रतम्याऽत्रिर्जुमदंश्चः॑
संवभ्सुरो॑ देवस्य॑ विभूरायनायाग्रये॑ पृथिव्या॑ अग्रये॑ पृथिव्यै॑ भुवे॑ ईङ्गारायाऽग्रये॑ वायवे॑ सूर्याय॑ विष्णुतिः॑ २०॥
प्रजननमङ्गिरसः॑ सोमो॑ वै प्रतिगृहति॑ वीभूर्वीक्षमाणाय॑ द्विपञ्चाशत्॥५२॥
प्रजननं परिज्ञा॑॥

हरिः॑ ॐ॑॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां॑ सप्तमकाण्डे॑ प्रथमः॑ प्रश्नः॑
समाप्तः॑॥७-१॥

Downloaded from

 <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | Credits